

Makale Türü / Article Type:

Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderilme Tarihi / Submission Date:

23/06/2023

Kabul Tarihi / Accepted Date:

21/07/2023

Öğretmen adaylarının değerler eğitimi ile öğretmenlik mesleği tutumları arasındaki ilişki¹

Cihat YAŞAROĞLU²

Öz

Bu çalışma, pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının değerler eğitimi ile öğretmenlik meslek tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Veri toplama araçları olarak öğretmenlik mesleği tutumu için Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Ölçeği, değerler eğitimi tutumlarını ölçmek için Değerler Eğitimi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Öğretmen adaylarına çevrimiçi formlar ulaştırılmış, dönüş yapan öğretmen adaylarının veri toplama formları incelenmiştir. Eksik ve hatalı formlar analiz dışı bırakılarak 261 öğretmen adayının cevapları analiz edilmiştir. Veriler hem betimsel analiz yapılmış hem de korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizinde veriler normal dağılım göstermediği için Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumları ile değerler eğitimi tutumları yüksek olup iki değişken arasında orta düzeyde pozitif yönde korelasyon bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, Değer içerikli ders, Lisans düzeyi, Öğretmenlik mesleği.

¹ İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 04/05/2023 tarih 3. oturumunun 2 numaralı kararı ile etik izin alınmıştır.

² Prof. Dr.; İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi ABD, Malatya, Türkiye

Email: cihat.yasaroglu@inonu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-9574-1789

Atıf İçin / For Citation: YAŞAROĞLU, C. (2023). Öğretmen adaylarının değerler eğitimi ile öğretmenlik mesleği tutumları arasındaki ilişki. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 5(9), 587-602. <https://dergipark.org.tr/pub/usbed>

The relationship between pre-service teachers' values education and attitudes towards teaching profession**Abstract**

This study aims to examine the relationship between values education and attitudes towards teaching profession of pre-service teachers receiving pedagogical formation education. The study was conducted using relational survey model, one of the quantitative research designs. The Attitudes Towards Teaching Profession Scale was used to measure attitudes towards teaching profession and the Values Education Attitude Scale was used to measure attitudes towards values education. Online forms were sent to the pre-service teachers and the data collection forms of the returning pre-service teachers were analysed. Incomplete and incorrect forms were excluded from the analysis and the responses of 261 pre-service teachers were analysed. Both descriptive analysis and correlation analysis were performed. In correlation analysis, Pearson correlation coefficient was calculated since the data did not show normal distribution. According to the results of the research, pre-service teachers' attitudes towards teaching profession and values education attitudes are high and there is a moderate positive correlation between the two variables.

Keywords: Teaching profession, Undergraduate level, Values education, Value content course.

GİRİŞ

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. maddesinde öğretmenlik mesleği, “devletin eğitim-öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Öğretmenlik mesleği hem eğitimle ilgili sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlar alanlarında bilgi ve becerilere hem de mesleki yeterliliklere sahip olmayı gerektiren bir meslektir (Şişman ve Acat, 2003). Öğretmen öğrencilere çeşitli bilgi ve beceriler kazandırmakla birlikte öğrencilerinin gelişmelerine rehberlik eder. Eğitim sisteminin hemen hemen her boyutunu etkileyen öğretmenin önemli rolleri bulunmakta ve çeşitli sorumluluklar taşımaktadır. Dolayısıyla öğretmenler iyi yetiştirilmeli ve uzmanlaşmaları gerekmektedir (Güneş, 2016).

Öğretmenlerin yetiştirilmesi, hizmet öncesi eğitim ve hizmet içinde eğitim olmak üzere iki başlıkta ele alınmaktadır (Şişman ve Acat, 2003). Öğretmen yetiştirme, Cumhuriyetten günümüze, Türk eğitim tarihinin en önemli konuları arasında yer almaktadır. 1970’li yılların ortalarından itibaren bazı üniversitelerimizde eğitim bölümleri açılarak “pedagojik formasyon” programı yoluyla öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. Genel olarak 1982’den bu yana üniversiteler öğretmen yetiştirmeden sorumlu kurumlardır (Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK], 2007).

Günümüzde Eğitim Fakültelerinden mezun olan öğretmen adayları öğretmen olarak atanabildiği gibi, farklı fakültelerden mezun olup Pedagojik Formasyon Sertifika Programına devam ederek sertifika alan üniversite öğrencisi ya da mezunları da öğretmen olarak atanabilmektedir. Pedagojik formasyon eğitimi sertifikası almak isteyenlerin en az iki yarıyıl bu programa devam etmesi gerekmektedir. Dersler, iki yarıyıla bölünerek ve bir öğretim yılında tamamlanabilecek şekilde ilgili mevzuatla belirtilen ders programına göre yürütülür. İlgili lisans programlarından mezun olanlar, buldukları ve yaşadıkları ilde ya da başka bir ilde pedagojik formasyon eğitimi programını tamamlayarak (Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına İlişkin Çerçeve Usul ve Esaslar, 2021) öğretmen olarak atanmaya hak kazanır.

Öğretmen, genelde eğitim sisteminde, özelde ise değerler eğitiminde kilit bir rol oynamaktadır. Yapılan çeşitli araştırmalarda öğretmenin sahip olduğu değerler ile kaliteli öğretim arasında ilişki bulunmaktadır (Lovat & Toomey, 2009). Öğretmenlerin tutumları değerler eğitiminde belirleyici bir rol oynayabilir. Değerler eğitimi önemli gören, bu konudaki tutumu olumlu olan öğretmenin değerler eğitimi de verimli işlemesi beklenir. Değerler eğitimi tutumu olumsuz olan öğretmen, değerler eğitimi uygulamalarını sadece yasal zorunluluklar gereği yapacaktır (Yaşaroğlu, 2014). Ayrıca değerler eğitimi tutumu yüksek olan öğretmen adaylarının, daha iyi nesiller yetiştirme çabasına ilişkin tutumlarının da yüksek olması beklenebilir. Bu durumda öğretmen adaylarının değerler eğitimi tutumu ile öğretmenlik meslek tutumları arasındaki ilişkinin ortaya konması gerekmektedir.

Literatürde sadece Eğitim Fakültesi öğrencisi öğretmen adayları (Alkhateeb, 2013; Aydın ve Sağlam, 2012; Bhargava & Pathy, 2014; Bulut, 2009; Chakraborty & Mondal, 2014; Çapa ve Çil, 2000; Çelik vd., 2019; Demirtaş vd., 2011; Doğan ve Çoban, 2009; Gökçe ve Sezer, 2012; İlter ve Köksalan, 2011; Karatekin vd., 2015; Nalçacı ve Sökmen, 2016; Oral, 2004; Parvez & Shakir, 2013; Temizkan, 2008; Tunçeli, 2013; Üstüner vd., 2010), sadece pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayları (Boğazlıyan vd., 2023; Kırnık vd., 2020; Özkan, 2012; Şengül Bircan, 2019; Ünal ve Akay, 2017) ile her iki grubun birlikte yer aldığı öğretmen adaylarının (Çakmak ve Ercan, 2018; Erden, 1995) öğretmenlik mesleği tutumları çeşitli araştırmalarla ölçülmüştür. Araştırmanın diğer

değişkeni olan öğretmen adaylarının değerler eğitimi tutumları da araştırılmıştır (Akıtürk ve Bağçeli Kahraman, 2019; Aküzüm ve Saraçoğlu, 2022; Bayır vd., 2016; Fidan, 2009; Karaca ve Kurtuluş, 2017; A. Oğuz, 2011; E. Oğuz, 2012; Şahin ve Katılmış, 2016; Yazar, 2012).

Literatürdeki araştırmalara bakıldığında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile değerler eğitimi tutumlarının ayrı ayrı ölçüldüğü araştırmalara rastlanmaktadır. Ancak öğretmen adaylarının değerler eğitimi ile öğretmenlik meslek tutumları arasındaki ilişkinin ölçüldüğü çalışmalara rastlanmamıştır.

Bu araştırma, değerler eğitimi tutumu yüksek olan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini iyi öğrenciler yetiştirebilmenin bir aracı olarak görebilecekleri varsayımından hareketle yürütülmüştür. Bu çalışma pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının değerler eğitimi tutumları ile öğretmenlik mesleği tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak adına aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- a. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumları hangi düzeydedir?
- b. Öğretmen adaylarının değerler eğitimi tutumları hangi düzeydedir?
- c. Cinsiyete göre öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek tutumu ile değerler eğitimi tutumları farklılaşmakta mıdır?
- d. Öğretmen adaylarının daha önce değer içerikli bir ders görüp görmemelerine bağlı olarak öğretmenlik meslek tutumu ile değerler eğitimi tutumları farklılaşmakta mıdır?
- e. Öğretmen adaylarının değerler eğitimi tutumları ile öğretmenlik mesleği tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Bu çalışmada pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumları ile değerler eğitimi tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlandığından korelasyonel araştırma kullanılmıştır. Korelasyonel araştırma, iki veya daha fazla sürekli nicel değişken arasındaki mevcut ilişkinin büyüklüğünü ve derecesini

ortaya koymaya çalışan bir survey (tarama) araştırma türüdür. Korelasyon araştırması, bu ilişkilere dayalı tahminlerde bulunma olasılığı için iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin derecesini belirlemek için bireylerden veya nesnelere oluşan bir örneklemden veri toplamayı içerir (Lavrakas, 2008).

Örnekleme

Bu araştırmanın çalışma grubu uygun örnekleme (convenience sampling) yöntemi ile ulaşılan 261 pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayı oluşturmaktadır (48 erkek, 212 kadın, 1 belirtmemiş; 109 lisansta değer içerikli ders görmüş, 151 almamış, 1 belirtmemiş). Uygun örnekleme, yakın, kolay erişilebilir veya uygun kişilere ulaşmayı amaçlayan bir teknik olup sosyal araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır (Bailey, 1994; Bryman, 2012).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, iki bölümden oluşan bir veri toplama aracı ile toplanmıştır. Veri toplama aracının ilk bölümünü Değerler Eğitimi Tutum Ölçeği (DETÖ), ikinci bölümünü Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Ölçeği (ÖMİT) oluşturmaktadır. Ölçeklere ilişkin geçerlik ve güvenirlik bilgileri şu şekildedir:

Değerler Eğitimi Tutum Ölçeği: Yaşaroğlu (2014) tarafından geliştirilen Yaşaroğlu ve Atmaca (yayın aşamasında) tarafından yeniden değerlendirilen ölçek, 5’li likert tipli 20 madde ve iki boyuttan oluşmaktadır. 11 maddeli faktör (2, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 15, 16, 19 ve 20. maddeler), genel anlamda değerler eğitimi ve değerler eğitimi faaliyetlerine aktif bir şekilde katılımı karşılayan maddeler ağırlıkta olduğu için “Değerler Eğitiminde Aktiflik” ve 9 maddelik (1, 3, 5, 8, 10, 12, 14, 17 ve 18. maddeler), ikinci faktör ise genelde değerler eğitiminde öğretmenin farkındalığı ile ilgili maddeler ağırlıkta olduğu için “Değerler Eğitimi Farkındalığı” olarak isimlendirilmiştir. Ölçekte 9 ters madde (1, 3, 5, 8, 10, 14, 17 ve 18) bulunmaktadır. Ölçeğin her bir maddesi 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) - 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında değerlendirilmektedir. Ölçekte yer alan on madde negatif köke sahip olduğu için tersten kodlanmıştır. Ölçekte yer alan maddeler, öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik tutumlarını belirlemeye yöneliktir. Farkındalık

faktörü iç tutarlık katsayısı Cronbach alfa değeri .87; aktiflik faktörü için .88 ve DETÖ tamamı için .90 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise farkındalık faktörü için Cronbach alfa değeri .87; aktiflik faktörü için .90 ve DETÖ tamamı için .90 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Ölçeği (ÖMİT): İlğan ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar (ÖMİT) ölçeğinin açıkladığı toplam varyans % 53.9 olup, güvenirlik katsayısı ise .86'dır. Ölçme aracındaki ifadelerin faktör yük değerleri .56 ile .87 arasında değişmektedir. ÖMİT ölçme aracı 5'li Likert türünde olup, seçenekleri Hiç katılmıyorum (1) ile Tamamen katılıyorum (5) arasında değişmektedir. Bu çalışmada Cronbach alfa değeri .95 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Aracının Uygulama Süreci

Veriler, 2022 – 2023 bahar döneminde toplanmıştır. Ölçeklerin uygulanması için İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 04-05-2023 tarih 3. oturumunun 2 numaralı kararı ile etik izin alınmıştır.

Etik kurul izninden sonra veri toplama araçları online formlara dönüştürülmüştür. Online formlar, çeşitli platformlar aracılığıyla pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarına ulaştırılmış ve öğretmenlerin bu formu doldurmaları istenmiştir. Veri toplama süreci yaklaşık bir ay sürmüştür.

Verilerin Analizi

266 öğretmen adayı online formları doldurmuştur. Ön kontrollerden sonra yanlış veya eksik doldurulan 5 form analiz dışı bırakılarak analizler 261 veri toplama aracı üzerinden yapılmıştır. Veriler SPSS istatistik programına aktarılmış ve bu program ile analizler yapılmıştır. Demografik veriler, ölçeklere ait betimsel analizlerde betimsel analizler kullanılmıştır. Korelasyon analizinden önce verilerin normallik dağılımlarına bakılmıştır. Yapılan incelemelerde değişkenlere ait Kurtosis ve Skewness değerlerinin -1.5 ile +1.5 aralığının dışında olduğu için verilerin normal dağılım göstermediği görülmüştür. Değişkenler arası korelasyonlarda veriler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan testler uygulanarak Spearman korelasyon katsayısı (r) hesaplanmıştır.

Değerler Eğitimi Tutum Ölçeğinin betimsel analizinde puanların değerlendirme aralıkları için de; 1-1.80: “Kesinlikle Katılmıyorum”; 1.81-2.60: “Katılmıyorum”, 2.61-3.40: “Orta Derecede Katılıyorum”, 3.41-4.20: “Katılıyorum”, 4.21-5.00: “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde hesaplanmıştır.

BULGULAR

Çalışmada ilk iki araştırma sorusuna cevap bulabilmek adına öncelikle ölçeklere ait betimsel analizlere bakılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1

Ölçeklerden alınan puanların betimsel dağılımı

Ölçekler	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>
Öğretmenlik Mesleği Tutumu		4.33	.70
Aktif katılım	261	4.22	.60
Farkındalık		4.41	.70

Yapılan analizde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ($Ort_{ÖMT}=4.33$, $SS=.70$) değerler eğitimi tutumunun aktif katılım boyutu ($Ort_{Aktif.Katılım}=4.22$, $SS=.60$) ve değerler eğitimi tutumunun farkındalık boyutundan ise ($Ort_{Farkındalık}=4.51$, $SS=.70$) ile yüksek olduğu görülmüştür.

Üçüncü araştırma problemi olan cinsiyete göre öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek tutumu ile değerler eğitimi tutumları arasındaki anlamlı farklılaşma durumunu belirleme adına Mann Whitney U testi uygulanmıştır. U testi sonuçları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2*Cinsiyete göre U-Testi sonuçları*

Değişken	Cinsiyet	n	Sıra	Sıra	U	p
			Ortalaması	Toplamı		
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum			136.51	28941	3813	.00*
			103.94	4989		
Değerler Eğitimi Aktif Katılım	Kadın	212	136.04	5090	3914	.01*
	Erkek	48	106.04	42855.5		
Değerler Eğitimi Farkındalık			142.26	30159	2595	.00*
			78.56	3771		

 $p < .05$

U Testi sonucuna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu ($U=3813$, $p < 0.05$); değerler eğitimine aktif katılıma ilişkin tutum ($U=3914$, $p < 0.05$) ve farkındalık boyutlarında ($U=2595$, $p < 0.05$) kadın öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının daha önce değer içerikli bir ders görüp görmemelerine bağlı olarak öğretmenlik meslek tutumu ile değerler eğitimi tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test edebilmek için Mann Mann Whitney U-testi uygulanmıştır.

Tablo 3*Lisansta değer içerikli ders alma durumuna göre U-Testi sonuçları*

Değişken	Ders alma	n	Sıra	Sıra	U	p
			Ortalaması	Toplamı		
Öğretmenlik Mesleği Tutumu			151.61	16525.50	5928.50	.00*
			115.26	17404.50		
Değerler Eğitimi Aktif Katılım	Evet	109	143.71	15664.00	6790	.01*
	Hayır	151	120.97	18266.00		
Değerler Eğitimi Farkındalık			140.35	15298.00	7156	.06
			123.39	18632.00		

 $p < .05$

U Testi sonucuna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumu ($U=5928.5$, $p<0.05$) ile değerler eğitiminin aktif katılım ($U=6790$, $p<0.05$) boyutunda lisansta değer içerikli ders alan öğretmen adayları lehine anlamlı farklılaşma varken değerler eğitimi farkındalık boyutunda ($U=7156$, $p>0.05$) anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Diğer bir araştırma sorusu olan “Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumları ile değerler eğitimi tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusunun cevabını bulmak için Spearman korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Korelasyon sonuçları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile değerler eğitimi tutumları arasındaki ilişki

Değişkenler	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	1	2	3
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum		4.33	.70	-		
Değerler Eğitimi Aktif Katılım	261	4.20	.62	.508**	-	
Değerler Eğitimi Farkındalık		4.47	.65	.426**	.610**	-

** $p<.001$

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile değerler eğitimi tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek adına yapılan analiz sonuçları, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumları ile değerler eğitimi aktif katılım ($r=0.508$, $p<.001$) değerler eğitimi farkındalık ($r=0.426$, $p<.001$) tutumları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Eğitim Fakültesi dışındaki fakülte mezunlarına yönelik düzenlenen pedagojik formasyon programına devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile değerler eğitimi tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmanın örnekleme 261 öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışmada elde edilen sonuçlar bu başlık altında ele alınmış ve tartışılmıştır.

Bu araştırmaya göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumları oldukça yüksektir. Bu bulgular, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin sonuçların yer aldığı çalışma bulguları ile karşılaştırılmıştır. Çalışmalar, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek tutumlarının oldukça yüksek (Çakmak ve Ercan, 2018; Karatekin vd., 2015) ile yüksek/olumlu (Bulut, 2009; Çelik vd., 2019; İlter ve Köksalan, 2011; Özkan, 2012; Şengül Bircan, 2019; Temizkan, 2008; Tunçeli, 2013; Ünal ve Akay, 2017) bulunduğunu göstermektedir.

Bu araştırmaya katılan öğretmen adaylarının değerler eğitimine yönelik tutumları oldukça yüksektir. Literatürde öğretmen adaylarının demokratik değerlere ilişkin tutumları (A. Oğuz, 2011), değerler eğitimi öz-yeterlik düzeylerinin (Şahin ve Katılmış, 2016) değer öğretime yönelik algılarının (Aküzüm ve Saraçoğlu, 2022) yüksek/olumlu, değerler eğitimin gerekliliğine yönelik görüşlerinin olumlu olduğu (Akıtürk ve Bağçeli Kahraman, 2019; Gündoğan, 2020; Karasu Avcı ve Ünal İbret, 2016) görülmektedir.

Bu araştırmada kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumları, erkek öğretmenlerin tutumlarından anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Literatürde cinsiyete göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumlarına ilişkin araştırma sonuçları farklılaşmaktadır. Bazı çalışmalarda cinsiyete göre farklılaşma bulunamamışken (Bulut, 2009; Çakmak ve Ercan, 2018; Özkan, 2012; Tunçeli, 2013; Ünal ve Akay, 2017) bazı çalışmalarda ise kadın öğretmen adayları lehine (Aydın ve Sağlam, 2012; Çapa ve Çil, 2000; Gökçe ve Sezer, 2012; İlter ve Köksalan, 2011; Karatekin vd., 2015; Şengül Bircan, 2019) anlamlı farklılık bulunmuştur.

Araştırmaya katılan kadın öğretmen adaylarının değerler eğitimi aktif katılım ile değer farkındalıkları erkek öğretmen adaylarından daha olumludur. Literatürde öğretmen adaylarının değerler eğitimi ya da çeşitli değerlerin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmaların sonuçları farklılaşmaktadır. Bazı araştırma sonuçları, kadın öğretmen adaylarının değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin erkek öğretmen adaylarından olumlu olduğunu göstermektedir (Aküzüm ve Saraçoğlu, 2022). Bazı çalışmalarda ise cinsiyete göre farklılaşma tespit edilememiştir (Karaca ve Kurtuluş, 2017; A. Oğuz, 2011).

Lisansta değer içerikli ders alan öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek tutumları ile değerler eğitimi aktif katılımları, lisansta değer içerikli ders almayan öğretmen adaylarına göre yüksektir. Ancak değerler eğitimi farkındalığı, lisansta değer içerikli ders alınması durumuna göre farklılaşmaktadır. Öğretmen adayları ile yapılan bir çalışmada lisansta değerler eğitimi dersi alan öğretmen adaylarının değerler eğitiminin önemine ve toplumların geleceğindeki yerine vurgu yaptıkları görülmektedir (Aktepe vd., 2020).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile değerler eğitimi aktif katılım ve değerler eğitimi farkındalıkları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki vardır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arttıkça değerler eğitimi tutumları da artmaktadır. Literatürde öğretmenlik mesleği tutumu ile değerler eğitimi tutumu ilişkisini inceleyen çalışmaya rastlanmadığı için bu bulgu literatürdeki sonuçlarla karşılaştırılamamıştır. Ancak bu araştırmanın bulgusundan hareketle, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutumlarının arttıkça değerler eğitimi tutumlarının da anlamlı bir şekilde arttığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının değerler eğitimini, öğretmenlik mesleğinin bir parçası olarak algıladıkları söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akıtürk, H. K., & Bağçeli Kahraman, P. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitimine yönelik görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 267-294. <https://doi.org/10.34234/ded.563493>
- Aktepe, V., Yalçinkaya, E., Gündüz, M., & Temur, M. (2020). Değerler eğitimi dersine yönelik sınıf eğitimi öğretmen adaylarının görüşleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 809-821. <https://doi.org/10.33206/mjss.561287>
- Aküzüm, C., & Saraçoğlu, M. (2022). Öğretmen adaylarının ahlaki olgunluk düzeyleri ile değer eğitimi algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(43), 169-197. <https://doi.org/10.34234/ded.1097329>
- Alkhateeb, H. M. (2013). Attitudes towards teaching profession of education students in Qatar. *Comprehensive Psychology*, 2, 01-03.

- Aydın, R., & Sağlam, G. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 257-294.
- Bailey, K. D. (1994). *Methods of social research*. The Free Press.
- Bayır, Ö. G., Köse, Ç. T., & Deveci, H. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarına göre ilkokullarda değer eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 317-339.
- Bhargava, A., & Pathy, M. K. (2014). Attitude of student teachers towards teaching profession. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(3), 27-36.
- Boğazlıyan, E. E., Yalçın, S. B., & Avşaroğlu, S. (2023). Kariyer stresi ve kariyer adanmışlığı ilişkisinde bir yordayıcı olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun incelenmesi: Necmettin Erbakan Üniversitesi pedagojik formasyon öğrencileri örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 613-620. <https://doi.org/10.33206/mjss.1146653>
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods*. Oxford University Press Inc.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Chakraborty, A., & Mondal, B. C. (2014). Attitude of prospective teachers towards teaching profession. *American Journal of Social Sciences*, 2(6), 120-125.
- Çakmak, M., & Ercan, L. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 29-43.
- Çapa, Y., & Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çelik, Ö., Yorulmaz, A., & Çokçalışkan, H. (2019). Öğretmen genel yeterlikleri açısından sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarının kendilerini değerlendirmeleri.

- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 203-215.
<https://doi.org/10.17494/ogusbd.548342>
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159).
- Doğan, T., & Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153).
- Erden, M. (1995). Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 99-104.
- Fidan, N. K. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 2(2), 1-18.
- Gökçe, F., & Sezer, G. O. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Uludağ Üniversitesi Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 1-23.
- Gündoğan, A. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değer eğitiminin gerekliliği ve hayat bilgisi dersi bağlamında işlevselliği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 599-628.
- Güneş, F. (2016). Öğretmen yetiştirme yaklaşım ve modelleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 413-435.
- İlğan, A., Sevinç, Ö. S., & Arı, E. (2013). Pedagojik Formasyon programı öğretmen adaylarının mesleki tutum ve çağdaş öğretmen algıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 175-195.
<https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.6c1s5m>
- İlter, İ., & Köksalan, B. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 113-128.
- Karaca, A., & Kurtuluş, M. A. (2017). Pedagojik formasyon öğrencilerinin millî değerlere ilişkin düşüncelerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Asya Studies*, 1(1), 1-10.

- Karasu Avcı, E., & Ünal İbret, B. (2016). Vatanserverlik değerine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2501-2518.
- Karatekin, K., Merey, Z., & Keçe, M. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 72-96.
- Kırnık, D., Susam, E., & Özbek, R. (2020). Pedagojik formasyon eğitiminin öğretmen adaylarının mesleki tutumuna etkisi (Malatya İli örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), 647-655.
- Lavrakas, P. (Ed.). (2008). *Encyclopedia of survey research methods*. Sage Publication.
- Lovat, T., & Toomey, R. (Ed.). (2009). *Values education and quality teaching: The double helix effect*. Springer Science+Business Media.
- Milli Eğitim Temel Kanunu, 1739 (1973).
- Nalçacı, A., & Sökmen, Y. (2016). Öğretmen adaylarının mesleği tercih nedenleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 717-727.
- Oğuz, A. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik değerleri ile öğretme ve öğrenme anlayışları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(22), 139-160.
- Oğuz, E. (2012). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1309-1325.
- Oral, B. (2004). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, 15.
- Özkan, H. H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi SDÜ örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 29-48.
- Parvez, M., & Shakir, M. (2013). Attitudes of prospective teachers towards teaching profession. *Journal of Education and Practice*, 4(10), 172-178.

- Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin çerçeve usul ve esaslar, (2021). Millî Eğitim Bakanlığı, https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/IdariBirimler/egitim_ogretim_daire_bsk/pedagojik-formasyon-usul-ve-esaslar.aspx
- Şahin, T., & Katılmış, A. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz-yeterlilikleri. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-16.
- Şengül Bircan, T. (2019). Pedagojik formasyon eğitimi alan tarih öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 589-598.
- Şişman, M., & Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 461-486.
- Tunçeli, H. İ. (2013). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Sakarya Üniversitesi örneği). *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 51-58.
- Ünal, K., & Akay, C. (2017). Öğretmenlik mesleği ve yaşam boyu öğrenme: Öğretmen adayları penceresinden. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 821-838.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., & Cömert, M. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi örneği). *Eğitim ve Bilim*, 34(151).
- Yaşaroğlu, C. (2014). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 8(27), 123-123. <https://doi.org/10.9761/jasss2372>
- Yazar, T. (2012). Öğretmen adaylarının değerler hakkındaki görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 61-68.

Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Yükseköğretim Kurulu Yayını.